

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid
Per email:

Lange Voorhout 9
2514 EA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.nationaalrapporteur.nl

Contactpersoon

Ons kenmerk
14074

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 4 september 2024
Onderwerp Input commissiedebat Mensenhandel en prostitutie

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid,

Als Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen heb ik de onafhankelijke en wettelijke taak om onderzoek te doen naar de aard, omvang en aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen. Op basis hiervan adviseer ik de Nederlandse regering over de voorkoming en bestrijding van beide fenomenen en over de toegang tot hulp en bescherming van slachtoffers.

In deze hoedanigheid heb ik recentelijk een aantal [brieven](#) gestuurd naar de bewindspersonen die betrokken zijn bij de aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen. In de brieven vestig ik de aandacht op enkele urgente thema's, in de hoop dat zij hier voortvarend mee aan de slag gaan. De brieven zijn te vinden op onze website.

Op woensdag 11 september komt u bijeen voor het commissiedebat Mensenhandel en prostitutie. Middels deze brief wil ik u graag de volgende punten ter informatie en overweging meegeven voor dit debat.

Noodzaak tot versterking governance binnen de aanpak mensenhandel

Ook in deze kabinetsperiode zijn meerdere bewindspersonen en ministeries betrokken bij de aanpak van mensenhandel. Daarnaast staat mensenhandel op de agenda bij een groot aantal bestuurslagen op regionaal en lokaal niveau, uitvoeringsorganisaties, professionals en netwerken. De maatschappelijke effecten blijven echter nog achter bij de inspanningen die de verschillende actoren leveren. Om de effectiviteit en efficiëntie van de aanpak mensenhandel te vergroten, dient de governance van de aanpak te worden versterkt. Hierdoor zal duidelijk worden op welk niveau (lokaal of nationaal) taken zijn belegd, hoe afspraken tot stand komen en wie waarvoor verantwoordelijk is.

De afgelopen periode heb ik hier met een groot aantal belanghebbenden over gesproken. Om een strategische aansturing met ambitie te faciliteren, breng ik dit najaar een advies uit met daarin oog voor lopende trajecten zoals het actieprogramma Samen tegen Mensenhandel.

Herziening artikel 273f

Eind april dit jaar is het voorstel voor de wet modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel naar de Tweede Kamer gestuurd. Het voorstel beoogt enerzijds een versimpeling en anderzijds een uitbreiding van de strafbaarstelling. De uitbreiding is onder meer voorzien in een nieuwe bepaling die ernstige benadeling strafbaar stelt en ziet op misstanden in de werksfeer die niet kunnen worden gekwalificeerd als arbeidsuitbuiting.

Datum
4 september 2024

Ons kenmerk
14074

Het is mij in positieve zin opgevallen dat de wetgever zich heeft ingespannen om de memorie van toelichting verder aan te scherpen en daar waar nodig te voorzien van voorbeelden. Daarnaast is er meer aandacht voor de positie van minderjarigen bij de verschillende vormen van mensenhandel en is het positief dat de strafbaarstelling van mensenhandel met minderjarigen is uitgebreid en verduidelijkt. Echter, ondanks dat de memorie van toelichting is aangevuld om het begrip ernstige benadeling nader in te kleuren, is er mijns inziens nog steeds sprake van onvoldoende helderheid op dit vlak waardoor de afbakening ten opzichte van het begrip uitbuiting en de noodzaak voor de strafbaarstelling van ernstige benadeling onvoldoende duidelijk is. Daarnaast is momenteel nog onvoldoende helder of alle slachtoffers van het nieuwe delict ernstige benadeling passende bescherming zullen krijgen nu de wetgever hierbij een voorbehoud lijkt te maken. Ik acht het echter van groot belang dat de bescherming die wordt geboden aan slachtoffers van mensenhandel ook wordt geboden aan slachtoffers van ernstige benadeling.

Aandacht voor criminele uitbuiting

Criminele uitbuiting is een vorm van mensenhandel waarbij personen worden aangezet om criminele activiteiten te plegen. Slachtoffers zijn vaak minderjarig. In het hoofdlijnenakkoord is aangekondigd dat het jeugdstrafrecht voor 14 tot en met 16-jarigen wordt aangescherpt. Wanneer bij ernstige misdrijven het adolescentenstrafrecht bij meerderjarigen wordt toegepast, moet dat uitgebreider worden gemotiveerd.

Ik hecht eraan op te merken dat hierbij de signalering van criminele uitbuiting niet uit het oog mag worden verloren, zeker niet bij minderjarige daders. Er is immers moeilijk een scheidslijn te trekken tussen crimineel gedrag en degenen die daartoe worden aangezet en mogelijk slachtoffer zijn van criminele uitbuiting.

Nederland heeft zich internationaal verplicht tot toepassing van het non-punishment beginsel dat hiermee samenhangt. Slachtoffers van criminele uitbuiting zijn vaak ook daders en identificeren zichzelf meestal niet als slachtoffer. Daarnaast zijn er risico's op repercussies voor slachtoffers als zij hiervan aangifte doen en zijn ze vaak bevreesd om als zodanig bekend te raken, wat hen er zelfs van kan weerhouden om hulp te zoeken. Ik hoop dat het nieuwe kabinet en de Tweede Kamer rekening houden met deze risico's en aandacht hebben voor de positie van slachtoffers van criminele uitbuiting als een vorm van mensenhandel.

Verblijfsrecht slachtoffers en vervolging mensenhandelaren

Alle (mogelijke) slachtoffers in Nederland zonder permanent verblijfsrecht hebben recht op een bedenktijd. Nadat niet-Nederlandse slachtoffers van mensenhandel bedenktijd hebben gekregen, kunnen zij aanspraak maken op een verblijfsrecht indien er, kort gezegd, sprake is van een opsporingsonderzoek en het slachtoffer medewerking verleent aan de strafprocedure. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is een verkenning gestart naar mogelijkheden om ook een verblijfsrecht toe te kennen indien er geen vervolging plaatsvindt en/of indien het slachtoffer niet kan meewerken aan de strafprocedure. Vanuit de beschermingsplicht en een mensenrechtelijke benadering van slachtoffers mensenhandel waartoe Nederland zich internationaal heeft verplicht, juich ik deze verkenning toe. Deze verplichting geldt overigens ook voor Nederlandse slachtoffers. Ik hoop dat Nederland kiest voor een ruimhartige bescherming van slachtoffers van mensenhandel.

Datum

4 september 2024

Ons kenmerk

14074

Onvoldoende zicht op mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen op de BES-eilanden

Er is onvoldoende zicht op de aard en omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen op de BES-eilanden. Op dit moment heeft de Nationaal Rapporteur geen mandaat op deze eilanden. De Nederlandse overheid heeft de plicht om op dezelfde manier als voor de rest van Nederland zorg te dragen voor deze eilanden. Een mandaatsuitbreiding van mijn functie lijkt dan ook een logisch vervolg.

Tot slot

Naast het advies over de versterking van de governance en de publicatie van de jaarcijfers Mensenhandel op 18 oktober, zal ik aan het eind van het jaar de Monitor Mensenhandel 2019-2023 presenteren, evenals de resultaten van het jurisprudentieonderzoek mensenhandel. Bovendien zal ik begin volgend jaar de bevindingen delen van een kwalitatief onderzoek naar de signalering van mensenhandel en de identificatie van slachtoffers door de drie Nederlandse opsporingsinstanties: de politie, de Koninklijke Marechaussee en de Nederlandse Arbeidsinspectie. Ik zal deze publicaties te zijner tijd aan u toesturen en hoop dat de bevindingen en aanbevelingen waardevol zijn voor uw werk. Uiteraard ben ik altijd bereid om u te informeren of met u van gedachten te wisselen over deze publicaties of andere aspecten die betrekking hebben op de aanpak mensenhandel.

De aanpak van mensenhandel vraagt om blijvende aandacht van het kabinet en de Tweede Kamer. Ik hoop dan ook van harte dat uw commissie dit onderwerp de aandacht blijft geven die het verdient, zodat we in gezamenlijkheid deze aanpak kunnen versterken.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'C.R.J.J. Rijken', with a long horizontal flourish extending to the right.

Prof.dr. C.R.J.J. Rijken
*Nationaal Rapporteur Mensenhandel en
Seksueel Geweld tegen Kinderen*

Datum

4 september 2024

Ons kenmerk

14074